

Secundus phisicorum.

suppositum igitur. Item mathematica non agunt sed accidens separatum a quantitate est ens mathematicum ergo non agit maior est philosophi. iij. methaphi. Et S. T. dicit. j. q. v. ar. iij. ad quartum quod entia mathematica abstrahunt a ratione finis et sic non habent rationem mouentis.

¶ Secundo. j. de ge. dicitur quod agens et paciens debent communicare in materia sed accidens cum nullo communicat in materia. Item accidens separatum non est extensum ergo non habet modum quantitatum et per consequens non est actiuum patet consequentia quod ad hoc quod agens naturale agat oportet quod sit approximatum passo approximatio autem fit secundum situm qui conuenit tantum extensis et quantis.

¶ Tertio si accidens separatum haberet suam actionem ergo species intelligibiles separate ab intellectu poterunt intelligere et potentia currendi separata ab homine poterit currere. Item tunc accidens separatum posset moueri quia grauitas separata ageret ergo descenderet quod tamen est falsum quia nihil mouetur nisi corpore. Item tunc aliquid citra deum esset sua potentia actiua quia caliditas separata ageret per suam essentiam sicut quando erat in subiecto. Item si accidens separatur per miraculum ergo cessante miraculo et approximata substantia accidens naturaliter faciet se inherere substantie a qua prius fuit separatum per sic quod prius fuit separatum per miraculum ergo cessante miraculo rebus existentibus in sua natura non erit applicus separatum et sic albedo effectiue faciet subiectum album. Item si accidens habet miraculose per se esse ergo habet esse substantie quod per suum esse quod est in esse nunquam potest habere per se esse vel per se subsistere quod subsistere est de predicamento substantie non autem esse accidentis.

¶ Quarto arguitur pro auicenna quod grauitas impedit actionem sed omne corpus est grauitum ergo nullum agit nisi per quod ponderosa non possunt moueri ergo grauitas impedit motum. Item forma non fit ex aliquo quod non habet materiam partem sui ergo creatur ergo est a solo deo. Item accidens non transit de subiecto in subiectum ergo actio corporis non potest transire in aliquod passum.

¶ Quinto vel deus et natura agunt una operatione vel duabus non primum quia sunt alterius nature et una operatio non potest esse in duobus nec secundum quia due operationes non possunt terminari ad idem factum forte dicitur quod terminatur ad idem secundum prius et posterius. Contra natura immediate attingit effectum et similiter deus igitur. Item conseruare rem non est operari per illam rem sed deus non agit in rebus nisi eas conseruando et eas instituit ut possent sine alio operari ergo deus non operatur in rebus si enim operaretur hoc esset aliquid conferendo rebus sed tunc quero an illud sufficit ad hoc quod res naturalis agat absque concursu dei vel non si primum ergo eadem ratione potest dici quod virtus naturalis sufficiebat si secundum tunc oportebit quod iterum aliquid faciat antequam res agat et sic in infinitum.

¶ Sexto tunc idem produceretur necessario et contingenter quia a deo res producuntur libere et per consequens possunt non produci et a natura producuntur naturaliter ergo necessario. Item actio dei et creature distinguuntur ergo possunt separari ita quod erit actio creature sine actione dei. Item tunc uoluntas non esset libera quia non potest agere nisi supposita actione dei sed non est in sua potestate quod deus agat. Item deus est causa sufficiens ergo superflue ponitur actio creature. Item deus producit totum vel partem effectus si primum ergo agens naturale

nihil facit si secundum ergo alteram partem agens naturale producit se solo.

¶ Septimo in generatione hominis deus se solo producit animam ergo hoc etiam potest teneri in generatione aliorum animalium quod scilicet solum disponit materiam ad susceptionem forme si enim dicas quod celus sufficit ad producendum animalia genita ex putrefactione pro quanto agit in uirtute intelligentie ergo etiam celus agens in uirtute intelligentie cum homine poterit producere animam ipsius hominis. Forte dicitur quod materia est in potentia ad animam uentiuam et sensibilem non autem ad animam rationalem. Contra. Ex anima rationali et materia fit ens naturale per se ergo materia se habet ut potentia. Item non sequitur homo generat hominem ergo producit animam rationalem ergo etiam non sequitur in alijs rebus.

¶ Octauo arguitur quod per generationem naturales non producatur forma naturalis quia forma profuit ante generationem igitur. antecedens per quod phisicus dicit in. xvi. de animalibus quod uirtus que est in semine est sicut filius de domo patris egrediens sed filius est antequam egrediatur de domo et est eiusdem speciei cum patre ergo semen est eiusdem speciei cum patre ergo habet animam quam adhuc est in patre. Item arguitur quod in semine non est principium actiuum generationis ipsius forme quod tunc idem corrumpere se quia ad introductionem illius forme sequitur corruptio seminis et per consequens omnium accidentium eius. Item principium uniforme non est principium actiuum difformitatis nisi passiuum sit difforme sed semen est uniforme et unigenium et similiter materia ergo non potest alterari ad tantam diuersitatem quanta apparet organum ipsius geniti scilicet corporis organici.

¶ Nono arguitur quod substantia agat non mediante qualitate quia subiectum producit esse actiue suas potentias secundum S. T. j. q. lxx. vij. ar. vi. ad finem. et non mediante alia qualitate. Item aqua calida reducit se ad frigiditatem et non mediante alia qualitate. Forte dicitur quod inanimata non mouent se et per consequens quod aqua non reducit se ad frigiditatem. Contra forma est magis natura quam materia sed materia est principium passiuum motus naturalis ergo forma est principium actiuum. Forte dicitur quod aqua reducit se ad frigiditatem actualem per aliquam qualitatem que uocatur frigiditas uirtualis et hec est instrumentum forme substantialis. Sed contra forma substantialis aque non distat ab aqua ergo non requirit instrumentum. Item in primo instanti esse ipsius aque tunc producit istam frigiditatem uirtualem queritur ergo mediante quo. Forte dicitur quod aqua est difformiter frigida et ideo una pars alterat aliam et eam reducit ad frigiditatem. Sed contra a proportione inequalitatis non fit actio ergo pars que est calidissima non potest ab alia reduci ad frigiditatem. Item lapis seclusa grauitate inclinatur ad descendendum deorsum ergo potest sine alio medio producere motum deorsum. Item illa forma est immediatum principium agendi in qua generans et genitum assimilatur sed generatum assimilatur maxime generanti in forma substantiali. Secundum quid autem sibi assimilatur in accidentibus ergo forma substantialis sine alio medio est principium actionis. Item nisi substantia immediate produceret accidens procederetur in infinitum. Item substantia est prius accidente ergo actio substantie est prior actione accidentis sed in illo prior accidens non agit igitur.